

ANTIKRONIKA. Imeti ali ne: Skoraj hkrati je izšel Hemingwayev Roman *Imeti ali ne* (oziroma *Imaš in nimaš*) pod dvema različnima naslovoma pri dveh slovenskih založbah (Prešernova družba in Obzorja) s podpisom istega prevajalca. Roman pa je izhajal tudi že v *Tedenski tribuni* v prevodu drugega prevajalca. — Zares: imeti ali ne pametno založniško politiko, to je zdaj vprašanje.

V a c u u m : »Vodušek je v začetku tridesetih let uveljavil neko novo občutje sveta absolutne pesniške suverenosti, ki je tedanji zaprti pesniški prostor ni poznal. S tem je Božo Vodušek postal predhodnik kvalitetenosti povojne generacije Strniše in Zajca in sega še naprej. To je ponovno evropsko suvereno, samo po sebi razumljivo izhajanje iz samega sebe, zavest, ki je najbolj vidna pri Prešernu, v manjši meri v nekaterih pesmih Otona Zupančiča...« (Katka Šalamun-Biedrzycka v *Naših razgledih*) — Trditev o praznem pesniškem prostoru od Prešerna (prek Voduška) do Strniše in Zajca je vsekakor evropsko suverena, v zaprtem slovenskem prostoru pa simptomatično pristranska in diletantska.

P o j m i : Prevladalo je mnenje, naj v delovnih organizacijah tista delovna mesta, ki terjajo posebno strokovno izobrazbo, zasedejo strokovnjaki, ne pa »kadri«, ki so se tega ali drugega dela samo priučili. To načelo naj bi veljalo tudi za pravnike, saj je zakonodaja že zavoljo »dinamičnega razvoja« zelo komplicirana. Primerilo pa se je, da je sodnik vprašal zastopnika neke gospodarske organizacije, ker pač ni mogel uskladiti njegovih navedb in doumeti njegovih pravnih nazorov: »Ali ste pravnik?« Odgovor je bil popolnoma jasen: »Ne, nisem pravnik. Sem *samo* šef pravne službe.«

Pretirana skromnost: »Popolnoma nič me ne zanima, če moje pesmi ugajajo ali ne. Pri mojem delu je zame edino merilo kar se da natančna in resnična evidenca stvari, predmetov in razmerij v meni dostopnem prostoru. Ugotoviti skušam stanje in kadar mi to uspe, vem, da sem naredil umetnino. Ni nujno, da jo vsi dojamejo kot umetnino...« (Braco Rotar v *Tribuni*) — Torej majhna tolažba ostane tudi za skromne bralce, ki ne morejo slediti pesnikovim evidenci.

Na stranskem tiru: Deetatizirali smo nekdanje državne železnice in ustanovili vrsto samostojnih gospodarskih podjetij, ki so se potem z referendumom spet združila, vendar le po republikah. Da bi »narodna« podjetja izkoreninila še zadnje integracijske tendence, so določila vsako zase posebne tarife za prevoz potnikov in tovara. Razdalja med Ljubljano in Zagrebom znaša natančno 142 km; za to razdaljo morajo potniki v prvem razredu na potniškem vlaku v Sloveniji plačati 18 novih dinarjev, v Hrvaški in Srbiji (edino hrvaški in srbski železničarji so za gospodarsko integracijo!) le 15,80 novih dinarjev. Makedonci so cene navli navzgor: 20 novih dinarjev, drugače je spet v Bosni in Hercegovini: 18,30 novih dinarjev, Črnogorci pa hočejo najbolj obogateti s svojo edino železnico in računajo za isto razdaljo kar 35,10 novih dinarjev. Morda bi napravili še korak dalje: pri Dobovi, kjer vlak zapusti slovensko zemljo, bi lahko postavili še majhno carinarnico ali pa vsaj lepo popleskano »šrango«.

Bivanjska logika: »Po drugi strani pa takšen predmetni odnos do literarnih del kritiku tudi omogoča, da vrednoti in ocenjuje vse, kar mu pride pod roke, ne da bi razlikoval med deli, s katerimi je možno najti opisani bivanjski stik, in med deli, pri katerih ta izostaja. Interpretaciji pa je v nasprotju s tradicionalno normativno kritiko selektivnost imanentna... (Niko Grafenauer v Tribuni) — Zastavlja se logično vprašanje, ali ne sodi tudi sama temeljna selektivnost v normativno kritično kategorijo, saj je tudi razdelitev del na tiste z bivanjskim stikom in druge brez njega očitno normativno kritično opravilo, nekakšna bivanjska normativnost.

Slovenska Jeanne d'Arc: Dolga stoletja smo Slovenci živeli in živetarili osamljeni brez nacionalne junakinje. Nekaj kandidatk se je sicer v preteklosti bilo za ta naslov, vendar se nismo nikoli mogli odločiti, kateri naj ga podelimo — in to zaradi morebitnih zgodovinsko političnih zapletljajev. Zdaj pa smo vendarle dobili nacionalno junakinjo — sredi Beograda, iz vrst popevkaric. Ker je Berta Ambrož prepela žvižganje beograjskih popevkarskih fanatikov in s tem dokazala, da je njeno živčevje povsem v redu, je naše časopisje posvetilo temu dogodku vso potrebno pozornost. Tako so nas poučili o Bertini korajži, posluhu, neverjetnem obvladanju živcev, hladnokrvnem premagovanju nevarnosti, nacionalnem ponosu, požrtvovalnosti itd., skratka o kvaliteti, ki jih ima malokdo na tem svetu. Tako zdaj vendarle imamo junakinjo in še v Luksemburg bo potovala in tam prepevala v slavo državnih barv. Kaj ko bi simpatično slovensko Jeanne d'Arc izvolili zaradi izrednega poguma, dobrih živcev in iznajdljivosti v kakšno gospodarsko komisijo ali odbor?

Orion saksofon, zemlja pleše: »Jedni su pisali stihove o zlatnom žitu i dragoj devojčici i svojoj crnoj žalosti, pa je sve skupa više bilo nalik na šetnju nedeljom nekog zaljubljenog srednješkolca nego na poeziju. Drugi su pisali da na svetu, doduše, nije sve tako kako bi trebalo da bude, da ipak svuda nalaziš dobre ljude i da sunce uvek negde sija, pa makar za oblacima, tako da je sve skupa više bilo nalik na nedeljni članak novinara nego na poeziju. Neki su, pri tom, očigledno pažljivo čitali naše novine i kada su utvrdili da su već i novinari počeli da pišu, recimo, o stambenoj krizi i o drugim teškoćama našeg svakidašnjeg života, i da je, dakle, govoriti o takvim stvarima zvanično dozvoljeno, počese odmah da objavljuju šaljive i »gorke« stihove o tim teškoćama i o raznim rdjavim i korupcionaškim svojstvima naših dobrih ljudi. A naši recenzenti, koji su očigledno literarne teorije ili bar lekcije o satiri i humoru nešto lošije naučili, odmah utvrdiše da smo konačno dobili pravu satiričnu poeziju. Isto tako utvrdiše da smo nakon prelaznog doba socializma, sa plačljivom poezijom one najbanalnije romantične vrste »mesec«, »balkon«, opet dobili čistu intimnu liriku. Jedni su našli etiku i lepotu prosto u zelenoj travici, drugiji, mračnija pogleda, nabacali su u svoje stihove toliko mrtvačkih lobanja, kostiju, vrana, pauka i drugih odvratnih životinja i predmeta, kao suvo groždje u kolač, da je sve skupa više ličilo na poljsku bolnicu za vreme tridesetgodišnjeg rata nego li na poeziju. A treći su upravo tada »izumeli« ono što su drugi u Evropi, a takodje i kod nas, stvarno izumeli već pre trideset i više godina, i počeli su da eksperimentišu, da se odasvud pušilo...« (Gregor Strniša v intervjuju za Knjižne novine) — Tako Gregor Strniša o slovenski liriki v zadnjih

dvajsetih letih; kdor natančneje spremlja liriko, bo zlahka ugotovil, da preostane en sam pesnik čist in resničen: Gregor Strniša. Pozabil pa je Gregor Strniša v tem humornem odstavku in v naslednjih, kjer se pritožuje zaradi krivic, ki so mu bile prizadejane (npr. to, da je bil huliganski nastop zoper J. Menarta na recitacijskem nastopu v Novem mestu označen kot surovo kulturno dejanje), in zaradi materialne stimulacije (kolikor je znano iz založniških hiš, je prejel za svoje verze izjemno visok honorar), dodati podatek, da je vendarle na Slovenskem še neka vrsta lirike, najbolj množična in najbolj potrošniška in navsezadnje tudi najbolje plačana — namreč popevke in da je v tej liriki Gregor Strniša mojster brez prave konkurence. Seveda bi po tem podatku težko protestiral zoper čas, ki se klanja idolom nogometnih in filmskih (izpuščene so seveda popevkarske) zvezd, avtomobilom in hladilnikom (citirano), prav tako pa bi težko napisal naslednji žaljiv odstavek: »...Ali vam svetujem da upitate o tome nekog slovenačkog propalog studenta, koji je zatim postao kulturni novinar — ovih je kod nas kao lišća i trave — jer dovoljno zaradjuju, da bi sebi mogli da dozvole sva dostignuća tehničke civilizacije...« Pisanje popevkarske lirike je namreč vsaj tako skorumpiran in vsaj tako dobro plačan posel kakor — po Strniševem mnenju — novinarstvo v kulturnih rubrikah.

Jareninski umór — uspeh Slovencev: Vendarle nam je Slovincem uspelo izoblikovati tako teoretično kakor praktično imeniten umor: pet ubitih v skrivnostnih in zamotanih razmerah. Ko zdaj prebiramo poročila o tem umoru, nas prevzema zadovoljstvo ne samo zaradi razsute moke, s katero so storilci prekrili sledove, temveč tudi zaradi spoznanja, da so številni opisi popolnega umora v našem časopisju vendarle imeli praktičen vpliv. Človeku se zazdi, da je med ugrabitvijo Ben Barke in pobitimi nesrečniki v Jareninskem dolu vendarle zveza: infernalno igranje s primitivnimi človeškimi nagoni.

Misteriozno: »Iz vsakdanjega besednjaka vro — zdaj že veliko doledneje in slogovno čisteje kot v nekaterih prejšnjih poskusih — besede obupa oziroma neutešenega upanja v prozodične kalupe Krakarjeve pesmi. V sklepnem delu ciklusa — in to je že znamenje do kraja prignanih metaforičnih analogij — se približajo čisti paraboli...« (Jože Snoj v oceni Sodobnosti št. 2 v Delu) — Delo, ki je objavilo Snojevo misteriozno kritično poročilo, bi lahko hkrati razpisalo tudi visoko nagrado za vse tiste bralce, ki bi vsaj približno zadovoljivo razrešili kritične hieroglife.

Točna informacija: »Pri beograjski Kulturi je izšla nova knjiga Edvarda Kardelja »Zapisi o naši družbeni kritiki«. Odlomki iz te študije so izhajali v reviji Socijalizam in v nekaterih drugih revijah, v pravkar izšli knjigi pa je zbrano celotno gradivo študije.« (Tanjugova vest v Delu) — Celotno besedilo Kardeljeve razprave je prva objavila Sodobnost. Če že beograjski Tanjugov redaktor ne pozna Sodobnosti, bi jo pa lahko poznal redaktor, ki je popolnoma netočno novico prevedel v slovenščino.

Brez komentarja: »Otroci padlih borcev imajo pri odhodu na delo v Nemčijo prednost.« (Iz razpisa nekega urada za zaposlovanje delovne sile.)

ZVODNIŠTVO ka-li?

ZALOGA Ljubljana
PARTUMERIJA HATHEYER
CELOVEC, ALTER PLATZ 5

HOTEL »LEV«, Ljubljana

časno zaposli od 1. do 15. marca 1966

VEČ TOVARIŠIC

prijetne zunanosti, z znanjem vsaj enega svetovnega jezika — pogovorno (angleščina, nemščina, italijanščina).

Kandidatke naj se osebno zglase v tajništvu hotela, ki sprejema prijave vsak dan od 12. do 14. ure.

1538

Po 53. členu pravilnika o samoupravljanju in delovnih razmerjih delavcev v upravnih organih skupščine občine Postojna, kadrovska komisija

Skupščine občine Postojna

drž.
zavod
LJUBLJANA
Vodovodni

razglaš
prosta delo
za:

1. PROMETNA
garaž
2. 3 KV AVTO
NIKE
3. ČISTILNA

Kandidati
vati nasled
Post. 1.
letika z
zika z
Post.
ci

Doslej smo vedeli le za matere, žene, ljubice. Zdaj pa smo zvedeli še za tovarišice prijetne zunanosti in s pogovornim znanjem med 1. in 15. marcem angleščine, nemščine, italijanščine... Le kaj bodo počele te tovarišice — med hokejem 1966?

Antikronist

REVIZIJA BIBLIJE

(Diktira Gregor Strniša)*

... In šesti dan — tako prerok zapiši! —
je Bog ustvaril lik svoj po Strniši.

Jam

PISMO UREDNIKU

Spoštovani tovariš urednik,

že dolgo sem prepričan, da je človeško življenje prekratko za zapravljanje časa z drobnjakarsko polemiko — vsaj za tistega, ki ve, da ga čakajo mnogo nujnejše naloge pri oblikovanju človekovega spoznavanja bodisi o samem sebi bodisi o naravi, ki ga obdaja. Če so me vprašanja znancev pridobila, da se le oglašam ob Šašljevi oceni prvega zvezka nove oblike svoje Zgodovine slovenskega naroda (Sdb. 1966, 86—94), se ne želim spuščati v polemično razpravljanje

* Glej njegov intervju v »Književnih novinah«, 8. jan. 1966.